

Srečno Novo leto

1941

želita vsem cenjenim naročnikom, inserentom,
čitateljem in prijateljem „Slovenskega gospodarja“

uredništvo in uprava



Po Jugoslaviji

Letni obračun kmetijskih ustanov

V soboto, 21. decembra, je pod predsedstvom g. Martina Steblovnika zasedala v Ljubljani zakonita zastopnica kmečkega stanu »Kmetijska zbornica«, v nedeljo so se pa zbrali člani odbora Kmečke zveze na svoje redno zasedanje. Obe organizaciji sta se uvodoma spomnili velikega dobrotnika pokojnega voditelja dr. Antona Korošca. Njegovemu spominu na čast je Kmetijska zbornica sklenila v bodoče dati vsako leto dvema kmečkima fantoma (enemu iz Štajerske, drugemu iz Kranjske), ki bosta ostala na domačem posestvu, vso oskrbo v kateri koli kmetijski šoli v Sloveniji. Tudi Kmečka zveza je v spomin dr. Antona Korošca ustanovila sklad dr. Korošca in iz sredstev tega sklada se bosta vsako leto šolala dva najsiriomašnejša kmečka fanta za učiteljski poklic.

Iz delovanja Kmetijske zbornice posameznika, da se je trudila doseči oprostitev trošarina za tisti cement, ki se potrebuje pri kmetijskih zgradbah; doseglo je, da se cena krompirja ni uradno določila; vršila je pa poleg tega več ali manj uspešna posredovanja v vseh stvareh, ki se tičejo kmetijske zakonodaje in kmetijskega napredka sploh. Zlasti lep uspeh ima zbornica z izdajanjem strokovnega

lista »Orač«. Proračun za leto 1941. znaša 1.102.000 din.

Prav tako, kot Kmetijska zbornica, je delovala z več ali manj uspešnimi posredovanji tudi Kmečka zveza, ki si je poleg tega ustanovila še svojo posojilnico, delovala pri reorganizaciji blagovnega združenstva ter sodelovala pri uresničitvi načrta o učiteljskih domovih. Nabavljala je svojim članom sadna drevesca in umetna gnojila, prirejala je številne kmetijsko-poučne tečaje in predavanja. Občni zbor delegatov Kmečke zveze se bo vršil 26. januarja 1941. ob 9 dopoldne v frančiškanski dvorani v Ljubljani, tabor Kmečke zveze bo pa prihodnje leto v Novem mestu.

Spominski križ. Na najvišjem vrhu Velebita, imenovanem Sveto Brdo (v zapadnem delu Krasa proti Jadranskemu morju, 1758 metrov visokem), bodo zgradili v spomin na 1300 letnico pokristjanjenja Hrvatov križ. Visok bo 50 metrov ter zgrajen iz železo-betona. V podnožju križa bodo priredili kapelo na čast hrvatskemu blaženiku Nikoli Tavliču, o katerem upajo, da bo v bližnji bodočnosti proglašen za svetnika. Napraviti nameravajo v križu avtomat, ki bo izžarjal ob raznih verskih in narodnih praznikih s križa svetlobo. Križ bo postavljen na takšnem kraju, da bo viđen daleč okoli po otokih Jadranskega morja. Vsako leto se bodo priredila pri križu romanja v čast bl. Nikoli Tavliču.

Čuječe oko mornarice

Delovanje pomorskih zračnih sil čisto zasenči napade in gibanja navadnih kopnih letal. Brez letal, ki imajo svoj dom na ladji nosilki letal, bi bila vojna mornarica slepa in preveč izpostavljena sovražnim napadom. A tudi njena napadalna sila bi bila omejena na dosežaj njenih topov. Ladijska letala se zelo razlikujejo od navadnih kopenskih letal. V njih so združena svojstva lovcev, bombarderjev in

torpedonoscev. Navadno razumemo pod zračnim torpedom letalske bombe najtežjega kalibra, toda pravi zračni torpedo je povsem drugačno uničevalno bojno sredstvo. Z uspehom ga lahko vržemo na cilj samo iz točno preračunane višine. Taka letala, ki se imenujejo torpedoplani, so posegla prvič v boj aprila 1940, ko so napadla na poletu iz severno-angleških Orknejskih otokov na Bergen v

Norveški nemško križarko, in to s popolnim uspehom. Pozneje so te vrste angleških letal sodelovale z navadnimi letali posebno ob napadih na nemške pomorske sile, ki so se zbirale v poletju in na jesen ob Rokavskem prelivu za vdor v Anglijo. Tedaj so dosegla uspehe celo pri uničevanju težkih tankov.

Te angleške pomorske zračne sile so se obnesle tudi na afriškem bojišču, kjer so onemogočile prodiranje čet italijanskega maršala Grazianija ob severnoafriški morski obali proti Egiptu in Sueškemu prekopu.

Razen te svoje ofenzivne službe vrše angleške pomorske zračne sile neprestano obhodno stražo na vseh morjih, kjer odkrivajo sovražne križarke, ki prežijo na angleške tovarne ladje. One so neprestano čuječe oči britanske mornarice. Najnovejši modeli »Farey Fulmar«, ki so stopili pred kratkim v službo, pomenjajo v svoji uporabnosti pravo zmago slavlje letalske tehnike.

Angleške pomorske zračne sile stalno rastejo. Da vidimo, koliko pazljivo posveča te vrsti orožja britansko vojno vodstvo, je dovolj, da omenimo, da bo kmalu dograjenih šest novih matičnih ladij — nosilk letal.



Prvi kristjani v Rusiji. V prvih stoletjih po Kristusu je bila Rusija razdeljena na več manjših kneževin. Najmočnejša med njimi je bila kijevska. Takrat je bila Rusija še poganska. Vdova po knezu Igorju je bila prav za prav prva kristjanka v Rusiji. Krst je sprejela leta 957. Vendar pa je ostal njen zgled brez odziva. Šele njen vnuk Vladimir, ki je bil krščen leta 988, je našel med narodom popolno razumevanje. Narod se je dal trumoma krstiti. Koj nato je dal v vsej kneževini uničiti vse poganske molitnice in znamenja. V sosednje kneževine pa je poslal pridigarje, ki so spreobračali pogane. Prvo krščansko cerkev je dala zgraditi kneginja Olga v Kijevu, posvečena je bila sv. Eliji.

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

I.

Ojstriško planino in Hom loči strašna soteska, ki je pol ure navzgor in navzdol ni mogoče prestopiti. Ljudje pravijo, da se je vrag nad nekim pastirjem s planine tako razjezil, da je na tem kraju zemljo raztrgal in skozi razpoko napeljal Bistriški graben, tako da sta ostali obe planini brez vode. Zaradi tega se imenuje ta soteska Hudičev graben. Bog ve koliko klafter globoko padajo skalnate strmine, na dnu nekje pa buči in šumi voda. Zgoraj steni nista nikjer dalj narazen, kakor tolko, da bi lahko kamen vrgel z ene na drugo stran. Na enem kraju pa — tam, kjer je na ojstriški strani peč, imenovana Prag, na homski strani pa tik na robu star macesen — je graben tako tesen, da bo z ene na drugo stran le kakih šest klafter. Globok je tu tako, da bi lahko dva podkrajška cerkvena stolpa enega na drugega postavil v sotesko, pa bi komaj zvezda prikukala iz brezna. Bil pa je Prag na ojstriški strani za kaki dve klafteri višji ko macesen na nasprotni strani. Temu kraju so ljudje rekli Pekl.

Od macesna se vije stezica navzgor po trati k studenčku, ki slovi daleč naokoli zaradi svoje mrzle, čiste

vode, o kateri ljudje pravijo, da ima čudežno moč, in dalje po planini k pastirskim stanom, ki jih imajo tu vsi premožnejši gruntarji iz doline.

Bilo je lepega jasnega poletnega dne. Pri studencu je sedelo veliko, postavno dekle, ki je bilo čedno po domače napravljeno. Stara je mogla biti kakih dvajset let. Bila je lepega obraza, cvetočih lic, oči pa so razodevale ponos in deklisno odločnost. To je bila Julka, hči podkrajškega župana Nadvornika. Davi je gnala kravo na očetovo planino, zdaj pa je počivala pri studencu. Zda pa zdaj je goitnila požirek hladne studenčnice, vmes pa je napeto gledala na drugo stran grabna, ker se ji je zdelo, da se tam nekaj godi.

Od Homa sem se je spet začel strel. To so lovci, je sklepala Julka. Spet je počil strel. Tedaj je skozi smrečje nekaj švignilo in spet izginilo. Na srnjaka so šli, si je mislila in je hotela počakati, da bi še več videla. Pa je res videla — še več, kakor si je želela... Zopet sta počila dva strela. Kar nato še tretji — ta že bliže. Nekaj minui nato je nastal pod vrhom Homa krik in žvižg, s svojimi bistrimi očmi je dekle zagledala neko temno postavu, ki se je koleštrala po bregu dol, za njo so se prikazali drugi, ki so jeli venomer streljati in kričati. Zda ji je bilo jasno: lovci so zasačili divjega lovca in ga gonijo ter lovijo... Divji lovec je napel vse sile, da bi jim ubežal. Bliskovito je drčal ob grmovju proti levi strani planine ali tu so bili pripravljeni že drugi lovci, ki so vpili in